

Rast

*...da občutim u sebi
le eno veličast veseljstva tihega
Rast.
(Srečko Kosovel)*

UVODNIK

Nič čudnega, če so krave ponorele

Včeraj sem si vzela čas, da bi od začetka do konca lahko v miru prebrala dnevnik ter morda v njem zasledila tiste spodbudne novice, ki jih največkrat pogrešam.

Čez celo prvo stran so se časnikarji razpisali o revolucionarnem finančnem manevru, ki naj bi omilil državni primanjkljaj: vlada bo namreč najbogatejšim državljanom naložila nove, hude davke. Lepo!, sem vzkliknila; vlado spoznaš po inovativnih in premišljenih ukrepih. Radovedno sem brala dalje: ministrica za zdravstvo namerava upokojencem odvzeti blazno visoke pokojnine, ki tem privilegiranim državljanom omogočajo bajni življenjski nivo!

Upokojencem?! No, sem se tolažila, saj je ministričin predlog vendar utemeljen: kaj zato, če nekateri upokojenci prejemaajo le 600.000 lir mesečno - naj se tudi tem odrečejo in kot zgledni državljani zakrpajo luknjo v državni blagajni! Kako? Da niso oni krivi za kronični deficit države? Že res, ampak doumeti moramo, da so v demokratično urejeni državi pravično razdeljene dolžnosti in koristi - koristi, ki jih imajo eni od ribarjenja v kalnem, in dolžnosti, ki prisilijo druge, da poravnajo račune prvih.

Še sem listala po časopisu, ali je še kje kaka spodbudna novica: našla sem jih cel kup - od neznanega kaznjenca, ki je po mučni bolezni izdihnil v zaporu, do znanega mogotca, ki je nenadoma odkril, da je bolan na živcih in tako imel pravico do hišnega pripora; od napovedi državnih voditeljev, da bo treba novih žrtev, do upora milijonov ljudi, ki so prepričani (bogve zakaj?), da bodo sanacijski načrt izpeljali na njihovi koži; in še novorojenčki, ki namesto zibelke imajo smetnjak, ter starejši, za katere zvemo komaj več mesecev po njihovi samotni smrti v stanovanju.

Nad vsem tem pa kraljuje ravnanje TV dnevnika TG5: novica o klavnem izpadu italijanske nogometne ekipe iz Evropskega prvenstva je bila deležna večje pozornosti in sočustvovanja kot pa novica o strašni ujmi, ki je doletela del Italije in terjala številne žrtve.

Nekaj časa sem premišljevala: zakaj se potem ljudje čudijo, da so v takih razmerah še krave ponorele? Ker pa so v diplomatskih laboratorijih odkrili, da je nora krava v resnici popolnoma zdrava in užitna, je od osuplosti ponorel še - brancin.

Neva Zaghet

Koroški glas na Opčinah

Letošnje poletje se je v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah pričelo z lepim večerom slovenske pesmi. V soboto, 29. junija, so prišle v goste s Koroške tri skupine: Oktet Suha, Vokalna skupina VOX in Pevsko-instrumentalna skupina KPD Žvabek.

Najprej se je predstavila Pevsko-instrumentalna skupina Žvabek. Zapela je štiri pesmi ob spremljavi kontrabasa, klavirja ter kitare. Pevsko-instrumentalna skupina Žvabek je začela z delovanjem leta 1978, javni nastop je imela pa leta 1979. Takrat je bil to otroški zbor, toda z leti je postal dekleški, oziroma ženski zbor. Nekatera dekleta sodelujejo že od vsega začetka, zdaj so že mamice. Trudijo se, da bi ohranile slovenske narodne in ljudske pesmi ter popestrile domače kulturno delovanje. Zbor sodi med najvažnejše nosilce kulture v koroški občini Suha, ki leži na robu dvojezične Koroške.

Nato je stopil na oder Oktet Suha, ki se je po prvi pesmi kar sam predstavil. Opravičili so se zaradi odsotnosti umetniškega vodje prof. Matevža Fabijana, in podali vso svojo zgodovino. Z izdajo četrte kasete in druge zgoščenke je oktet slavil petnajstletnico delovanja. Posnetki zajemajo pesmi tako s področja mednarodne pevske literature kot starejšega izročila in ustvarjajo nov pesemski zaklad. Prav s petjem so pevci privabili k sodelovanju tudi mnogo mladih. Oktet Suha ima za geslo domoljubnost in povezanost pevcev ter se kot izraz

2 ⇨

Koroški glas...

⇐ 1

odprtosti do drugih narodov in kultur imenuje "DOMA PO SVETU". O tem smo se prepričali tudi v dvorani, ko smo prisluhnili koroškim pevcem.

Večerni koncert je nadaljevala Vokalna skupina VOX. To je skupina, ki jo sestavlja devet študentk in študentov s Koroške. Vokalna skupina VOX je začela z delovanjem leta 1993, javni nastop je imela pozneje v Globasnici, katerim so sledili drugi prav tako uspešni. Poleg tedenskih vaj prireja skupina VOX redno pevске seminarje, pri katerih jim pridejo na pomoč priznani strokovnjaki. Od vsega začetka vodi vokalno skupino VOX bodoča učiteljica Traudi Lipusch. Skupina želi popestriti pevsko dejavnost koroških Slovencev, jo približati nemškim deželam, predvsem pa vzbuditi zanimanje za kulturno udejstvovanje tudi pri mladini. Člani Vokalne skupine VOX so letos ustanovili Slovensko kulturno društvo VOX. Društvo želi prirediti koncerte, predavanja, srečanja ter skrbeti za ohranitev in širitev kulture koroških Slovencev. Najvažnejši cilji Slovenskega društva VOX so sodelovanje z mladimi, poživitev kulturnega ustvarjanja v Pliberku in stiki z nemško-govorečimi deželami.

Svoje navdušenje so nam posredovali z občutenim petjem, ki so ga gostje popestrili s smešnicami. Vsi, ki smo bili v dvorani, smo se dobro počutili med koroškimi pevci, kar je poudaril na koncu večera zborovodja Franc Pohajač, ki se je zahvalil pevcem in njihovim zborovodjem ter Slovenski prosveti, ki je gostila pevce.

Sledila je družabnost, ki sta jo s pesmijo in petjem poživili še harmonika in kitara. Veselo vzdušje se je nadaljevalo do pozne ure, saj je naslednji dan čakala skupine nova obveznost. V župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah so oblikovali nedeljsko mašo. Prijetno je bilo prisluhniti njihovemu lepemu in ubranemu petju, ki ga z velikim veseljem ponujajo poslušalcem.

Tokrat so svojo pesem ponesli na ta košček Primorske. V imenu prisotnih pevk Vesele pomladi hvala vam, dragi Korošci, za lep in doživet večer!

Mira Fabjan

Gospod Franc Pohajač se zahvaljuje koroškim pevcem za nastop.

SLOVENIJA V SVETU

6. Draga mladih

Tudi letošnja 6. izvedba Drage mladih, se kaže kot izredno zanimiv kulturni dogodek zamejstva. O tem priča predvsem tematika, ki so jo mladi organizatorji izbrali za vodilno nit enega predavanja in dveh okroglih miz. Letos bo namreč govor o etiki - naslov Drage mladih '96 se namreč glasi: Na temeljih odgovornosti. V konkretnih situacijah vsakdanjega življenja smo večkrat postavljeni pred izbire, take, ki zadevajo posameznika in celotno skupnost: to so etika v poklicih, v medicini in v politiki.

Etična odgovornost pri poklicnem uspehu in neuspehu je naslov predavanja, s katerim bo profesor Edi Ko-

vač, predavatelj na toulouški in ljubljanski univerzi, uvedel Drago mladih '96. Vsi ste vabljeni, da se udeležite tega začetnega predavanja, ki bo v četrtek, 29. avgusta, v poznih popoldanskih urah v parku Finžgarjevega doma na Opčinah.

Nadvse zanimivo in aktualno bo srečanje, ki bo potekalo v petek zjutraj. Dr. Anton Dolenc, predstojnik katedre za medicinsko etiko in deontologijo na ljubljanski univerzi, bo predstavil uvodno misel v okroglo mizo o bioetiki. Debato bodo zatem oblikovali lanska Slovenka leta, Metka Klevišar, ki se posveča prostovoljnemu delu s hudimi bolniki in je ustanovi-

PRIJAVNICA ZA UDELEŽBO NA 6. DRAGO MLADIH (Park Finžgarjevega doma - Opčine - od 29. do 31. avgusta 1996)

IME, PRIIMEK .....

NASLOV .....

TEL. ŠT. ....

PRESPAL BOM: 1 noč 2 noči

Cena za 2 nočitvi in vse obroke hrane (2 zajtrka, 2 kosili, 2 večerji) 35.000 Lit. S sabo prinesite spalno vrečo ali posteljnino.

teljica društva Hospic; dr. Jože Faganel, profesor in lektor slovenskega jezika ter predsednik društva slovenskih hemofilikov; in še dr. Alojz Ihan, pesnik in obenem specialist v mikrobiologiji. Kot lahko sami razberete iz kratke predstavitve gostov, bodo na okrogli mizi prisotna različna gledanja na problem bioetike, in sicer s strani znanstvenika, prostovoljne delavke in pacienta. Debata bo zato nedvomno sprožila vrsto izzivov za poslušalce. Popoldne bo na vrsti izlet s športnimi igrami, kdor bo želel, pa se bo lahko vključil v program Drage, ki se bo začela ob 17. uri.

ČESTITKE

Še dva izmed članov Slovenskega kulturnega kluba sta prisopihala do konca šolske poti in uspešno maturirala na strokovnem tehničnem zavodu oziroma na trgovskem tehničnem zavodu. To sta Ivan Marija Hrovatin in naš odbornik Leo Braini. Čestitamo!

Prijatelji iz SKK

Program Drage mladih se bo iztek v soboto, 31. avgusta, v jutranjih urah. Takrat bo na vrsti okrogla miza o etiki v političnem življenju, oblikovali jo bodo politični delavci in novinarji iz Slovenije, Avstrije in Italije. Spregovorili bodo namreč strankarski ideologi: Janez Podobnik, predstavnik Slovenske ljudske stranke, Jože Pučnik, predstavnik Slovenske socialdemokratske stranke, Lev Kreft, predstavnik Združene liste socialnih demokratov; Andrej Capuder, bivši slovenski minister za kulturo in predstavnik Slovenskih krščanskih demokratov; Nanti Olip, predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev ter novinar Ivo Jevnikar.

Kdor se želi udeležiti letošnje Drage mladih, se lahko javi pri Slovenski prosveti, ul. Donizetti 3, 34133 TRST, tel. 040-370846, fax 040-633307. Zakaj naj bi se udeležili Drage mladih? Ker imate na njej možnost slediti zanimivim predavanjem in obenem vzpostaviti prijateljske vezi z drugimi Slovenci iz matične dežele, Avstrije, Nemčije in Argentine.

Vsi ste res toplo vabljeni!

Nadja Roncelli

Seminar za voditelje mladinskih manjšinskih organizacij

"Manjšinska skupnost bo laže in bolje živela, če bo odprta za nove izzive, če se bo znala prilagajati času in če bo znala z novimi prijemi reševati stare probleme." Do takih in podobnih zaključkov so prišli mladi, ki so se od 12. do 15. junija v domu Sodalitas v Tinjah na avstrijskem Koroškem udeležili seminarja za usposabljanje mladih "leaderjev" mladinskih manjšinskih organizacij. Pobudo je organiziral Urad za manj razširjene jezike v Evropski uniji.

Na srečanju se je zbralo 22 mladih, ki so predstavljali 13 različnih držav, oz. manjšinskih skupnosti (od Irske do Katalonske skupnosti, od Fincev s Švedske do Gradiščanskih Hrvatov, od Frizijcev do predstavnikov Furlanov, itd.); med njimi je bila tudi delavnica Slovenske prosvete iz Trsta. Sledili so intenzivnemu programu, ki se je delil na dva sklopa. Tema prvega sklopa so bile mednarodne izmenjave med mladimi posamezniki in mladinskimi organizacijami. Drugi del seminarja pa je bil posvečen promociji jezika preko sredstev javnega obveščanja. Delo je potekalo v manjših skupinah: g. Mirko Bogataj (ravnatelj slovenskih televizijskih programov v Avstriji in predsednik Združenja za evropske etnične programe) je vodil delavnico o manjšinski televiziji, Hanzi in Franzi Tomažič (Ethnolab - Euroweb) sta vodila delavnico o promociji manjšine preko elektronskih medijev, t.j. interneta, Max Mauro (Radio Onde Friulane) je vodil delavnico o radijskem mediju, Egbert Born (International Network of Correspondance) pa o reviji in periodičnem tisku.

Poleg tega so organizatorji v program vključili tudi krajši obisk Celovca, kjer so mladi predstavniki manjšin dobili nekaj skopih informacij o tam živeči slovenski manjšinski skupnosti.

Seminar je po mnenju tako organizatorjev (med katerimi naj omenim Caoimhe Ní Lochlainn iz Urada za manj razširjene jezike in Marka Taylorja, izvedenca na področju interkulture vzgoje, ki je seminar popestril s celo vrsto zanimivih in zabavnih vaj v skupinski dinamiki, ter Petra Rustjo iz Trsta) kot udeležencev zelo dobro uspel. Mladi so s seminarja odnesli veliko novega znanja, koristnih informacij, novih poznanstev in prijateljstev. Zanimivo je bilo slišati, kakšne pobude organizirajo v drugih manjšinah, da bi se borili proti asimilaciji, in te pobude primerjati z delom v lastni manjšinski skupnosti. Večeri so bili posvečeni družabnosti, kjer so mladi imeli še dodatno priložnost za informalen pogovor in izmenjavo mnenj: to je bilo zelo pozitivno, saj je skupino sestavljala dinamična mladina, ki je že na srečanju samem začela kovati načrte za morebitne izmenjave in skupne pobude ter za posnemanje uspešnih akcij, ki so jih izpeljali v drugih manjšinah. Tisti, ki so do sedaj imeli malo izkušenj v povezovanju manjšin v okviru Evrope, pa so ugotovili, da je v tem bodočnost in da je vredno investirati tudi v take vrste pobud.

Breda Susič

Med delom na seminarju v Tinjah. Seminarja so se udeležili predstavniki finske manjšine na Švedskem, Dancev iz Nemčije, Zahodnih Frizijcev, Ircev, Valežanov, Bretoncev, Baskov, Kataloncev, Asturijcev, Gradiščanskih Hrvatov, Furlanov in Slovencev iz Avstrije in Italije.

Med eno izmed tolikih dobredelnih oddaj, ki jo je prva vsedrjavna televizijska mreža konec junija predvajala neposredno, je prišlo do nepričakovanega zapleta, ki je sprožil val polemik v zvezi z nadzorom nad sredstvi, ki jih s pomočjo takih oddaj zberejo in v zvezi z umestnostjo take vrste dobredelnih akcij.

Vpliv televizije in vrednote

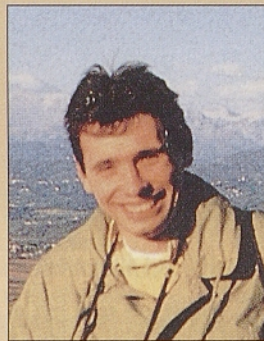
O tem, da je postala televizija danes glavni socializacijski dejavnik za mladino, kateri posreduje vrednote (?) in modele obnašanja, in da je pri tem prehitela vlogo drugih institucij, npr. šole, Cerkev in celo družino, ni več nobenega dvoma. Mladina jemlje za vzor junake iz televizijskih nanižank, slavne pevce, igralce in športnike in se zgleduje po

njih. Dekleta želijo biti prikupna in imeti uspehe s fanti, zato se obnašajo, oblačijo in česejo kot Claudia, Naomi, Kelly, ali Brenda, fantje pa vedo, da si bodo pridobili spoštovanje sovrstnikov in odraslih, če bodo odločni, uspešni kot Schumacher, Mulder ali Tomba. To je dejstvo.

Ni težko ugotoviti, kakšne vrednote in kakšne modele obnašanja posreduje televizija današnji mladini. Če si sposodim besede priznanega politološkega analitika Zbigniewa Brzezinskega, so to "ekzaltacija samozadoščanja, nasilje in najvišja možna brutalnost, spolna promiskviteta in tekmovalnost med sovrstniki, kar je vse prikazano preko zgledov kot nekaj normalnega". Lahko bi odpri debato zase že o tem, kako ukrepati, kdo ima odgovornost za tako stanje, kam vse to vodi. Tu pa bi se zaenkrat osredotočila na to, da bi podčrtala dejstvo, da ima televizija neverjetno vplivno moč in to predvsem na mladino.

No, in?! No, po tem uvodu bi se rada zaenkrat omejila le na to, da prispevam svoje mnenje v zvezi s polemiko, ki je nastala ob predstavi Live Aids. Spektakularni protesti skupine obolelih in voditelja ene izmed organizacij za boj proti Aidsu, ki so povzročili zmedo in zadrego voditeljev oddaje in znanih nastopajočih osebnosti, so sicer izvirali iz pritožb, češ da je zbrani denar potem slabo uporabljen; dogodek pa je sprožil širši val kritik, namenjenih predvsem vsem tistim predstavam, ki naj bi bil sicer njihov cilj ta, da zbirajo denar v dobredelne namene, v resnici pa služijo bolj kot promocija in zastoj reklama za znane pevce, igralce, politike, ki "dobroščno" sodelujejo pri takih pobudah.

Prej smo govorili o izredni vplivnosti televizijskega medija na gledalce, predvsem mlade. Zato se mi v zvezi s tem primerom ponujajo nekateri zaključki. Lahko se strinjamo z vsemi kritikami na račun izkoriščanja takih programov (s strani raznih osebnosti kot s strani produ-

"Obrniti hrbet Bodgerju in Underschaftu pomeni obrniti hrbet življenju". S temi besedami Barbara, aktivistka v "salvation army", cinično sprejme realnost, ki jo obdaja. Bodger, proizvajalec wiskija, in Underschaft, proizvajalec orožja, namreč finančno pomagata dobredelni ustanovi, ki jo Barbara vodi in ki se na vse načine trudi, da bi rešila

življenja in duše revežev ter alkoholistov. V svoji drami Major Barbara, G.B. Shaw sintetizira to skrajno protislovje s kratkim vprašanjem: "Ali vodi pot v (materialno) življenje skozi tovarno smrti?"

Ta veliki dvom, to skrajno paradoksalno vprašanje se v takšni ali drugačni obliki znova in znova poraja. Danes verjetno ne nosi tako izrazitega socialnega naboja, ki mu ga Shaw daje, vendar pa dejstvo, da so marsikdaj socialne usluge dobredelne akcije, zdravniške raziskave odvisne od kapitala kakega Bodgerja ali pa Underschafta, ostaja aktualen pojav. Da tobačna industrija finančno pomaga raziskovanje proti raku na pljučih, ni novost, kot ni niti novost, da industrije, ki v tretjem ali četrtem svetu izkoriščajo poceni delovno silo, finančno prispevajo k dograditvi kake šole ali pa bolnice npr. v Burundiju. Tudi solidarnost je očitno lahko odličen posel.

Ko je pred kratkim državna televizijska mreža v eni izmed svojih že klasičnih dobredelnih pobud zbirala denar za boj proti Aidsu, je Shawjeva dilema ponovno prišla do izraza. Pobuda, ki je sicer hvalevredna in prav gotovo tudi koristna, je nepričakovano naletela na vrsto negativnih kritik in dvignila kopico vprašanj. Organizatorji oddaje, ki so si želeli italijansko javnost ponovno seznaniti s problemi te hude bolezni in ki so zbrali kar lepo vsoto denarja, nekaterim kritikam niso bili kos. Kdo bo pravzaprav s tistim denarjem razpolagal? Ali bo šel denar res v prid bolnikom ali pa le določenim zdravniškim ekipam, ki niso sicer boljše od drugih, a imajo očitno boljše zveze, so ključna vprašanja, ki so ostala brez odgovora. Tisk se je o vseh teh problemih na široko razpisal, in prepričan sem, da naslednja dobredelna oddaja ne bo ponovila istih napak. Izboljšali bodo oddajo in televizija bo najprej vzbujala v ljudeh čustva

centov oddaj, ki jim gre predvsem za število gledalcev...), ne smemo pa pozabiti, da na tak ali drugačen način televizija v takih oddajah končno le posreduje tudi pozitivne vrednote. Koliko je takih ljudi, ki so postali že čisto brezbržni do socialnih problemov? Koliko je takih, ki se na žalost nikoli ne bodo lotili prostovoljnega (=zastonjskega) dela, naj si bo na področju kulture, sociale, vzgoje? Takih ljudi je ogromno! No, če bo vsaj enega izmed teh nasmejani obraz Mare Venier ali Paola Bonolisa, Luciana Pavarottija ali Erosa Ramazottija prepričal, da mora tudi sam kaj storiti za rešitev določenega problema, potem mislim, da lahko tudi zatisnemo obe očesi nad sredstvi, ki jih je treba uporabiti za doseg tega cilja. Pri tem lahko dodam še to, da take oddaje ne dosežejo zgolj tega, da zberejo nekaj sredstev (denar je v teh primerih prepotraben, vendar skromna denarna podpora za razbremenitev vesti ni dovolj), pač pa imajo še dodaten učinek. Javnost opozarja in jo napravijo dovzetno za pereč problem, ki bi šel drugače morda neopazno mimo našega egoizma in apatičnosti.

Danes je skoraj lažje postavljati televizijo in druga javna občila na zatožno klop in se zgražati nad slabim vplivom, ki ga imajo, kot pa začeti z resnim in treznim razmišljanjem o tem, kaj storiti (ob upoštevanju vseh tržnih in konkurenčnih pravil, ki vladajo v svetu show businessa, in katerim se žal ne da izogniti, če nočeš tvegati neuspeha), da bi ta nevarna, vendar neverjetno vplivna sredstva končno znali izkoristiti za promocijo pozitivnih moralnih vrednot.

Breda Susič

in solidarnost, da bo v pičlih nekaj urah nabrala lepe izkupičke za dobre namene. Ponovno se bo vse zdelo zlato, kar se sveti. Ostaja pa dejstvo, da vendar ni vse zlato, kar se sveti in da tudi čarodejna kocka z barvanim ekranom pogosto odigrava negativno vlogo.

Če se namreč vrnemo k problematiki Aidsa bomo opazili, kako se po eni strani televizija z vsjo informativno močjo bori, da bi možnosti okužbe zmanjšala, po drugi strani pa bomo ugotovili, da je tudi spolna promiskuiteta ali bolje rečeno spolnost kot neke vrste absolutna vrednota, ki nam jo nanizanke prodajajo, eden izmed elementov, ki po svoje, vsaj indirektno, veča možnosti okužbe.

Komercialna, in žal tudi javna televizija uporablja vsa sredstva, le z namenom, da bi nekaj prodali, in pogosto mitizirata potrošništvo in podrejanje vrednot denarju; vse to pa ustvarja zgrešena prepričanja in pogojuje izbire posebno tistih, ki so najbolj šibki. Jasno je, da so problemi številni in veliko bolj zapleteni kot smo jih tukaj nakazali, vsekakor pa niso samo moralnega značaja, saj ogrožajo vrsto vrednot in svobodo izbiraanja. Tega se zavedajo tudi strokovnjaki in ni slučajno, da so pred kratkim katoliški časnikarji sklenili ustanoviti neke vrste vsedrjavni etični odbor za medije.

Ko se v vse to zamislimo, se torej lahko vprašamo, če niso omenjene dobredelne oddaje le neke vrste pranje vesti. Ali ni morda televizija nek nov Bodger ali pa Underschaft?

Peter Černic

Indianizem v Južni Ameriki

Po prihodu Špancev v Južno Ameriko, oziroma po osamosvojitvi južnoameriških držav, so njeni prvotni prebivalci - Indijanci - bili izrinjeni iz političnega vodenja držav. Indijanci so v veliki večini kmetje, ki životarijo na nerodovitnih andskih planotah, kjer se komaj preživljajo s tistim, kar pridelajo na svojih majhnih zaplatah zemlje. Politično vodstvo imajo v andskih državah kreoli in v manjši obliki tudi mestici. Vse do začetka 20. stoletja pa se je Indijancem godilo isto. Peonizem dandanes ni več toliko razširjen, vseeno pa bi o njem rad spregovoril prihodnjic.

Glede na bodočnost indijanskih prebivalcev imajo južnoameriški politiki različne vidike. Nekateri upajo, da jih bodo aktivni prebivalci in njihova družba asimilirali; drugi pričakujejo nekak preporod stare indijanske kulture. Predstavniki te struje se ozirajo predvsem na zgled, ki prihaja iz Mehike, kjer so Indijanci ali indijansko mi-

sleči kreoli vpeljali novo revolucionarno politiko. Pokazalo se je, da bolj ustreza na pol indijanskim državam kakor stara špansko-kreolska tradicija.

Prizadevanja za povečanje političnih pravic Indijancev so se začela, ko je Victor Raul Haya de la Torre leta 1924 ustanovil stranko A.P.R.A. (Alianza Popular Revolucionaria Americana) - Ameriška revolucionarna ljudska zveza. Haya je predlagal družbene reforme. Kljub resnim navzkrižjem in nemirom, zaradi katerih je bila A.P.R.A. prepovedana, je imela še vsa naslednja desetletja veliko število somišljenikov. Njeni cilji so bili: federacija ameriško-indijanskih držav, neodvisnost od severno-ameriškega kapitalizma, internacionalizacija Panamskega prekopa, splošna socializacija na podlagi stare indijanske tradicije. Aprizem je v Peruju in v drugih državah prepovedan, ker je smatran kot protidrjavno gibanje. Leta 1985 je postal predsednik Peruja Alan Garcia

Perez, ki je bil vodja A.P.R.A. Žal ni dosegel uspehov, ker so ga na eni strani ovirali gverilci gibanja Sendero Luminoso, z druge pa zadolženost Peruja v tujini.

Leta 1923 je perujski predsednik Augusto Leguja posvetil državo Srcu Jezusovemu. Ljudske množice, sicer pobožne in katoliške so izpričale svoje nezadovoljstvo z javnimi protesti. A.P.R.A. je tajno vodila protestno gibanje pod geslom "Odpravi najprej vnebovpjioče krivice naših socialnih razmer, potem posveti državo Srcu Jezusovemu-učitelju pravice in ljubezni".

Za javno in politično življenje se Indijanci le malo brigajo. Treba bo rešiti še veliko perečih socialnih vprašanj, preden bodo prevzeli tisto odločno in samostojno vlogo, ki jim sicer pritiče, bodisi iz zgodovinskih razlogov bodisi iz dejstva, da predstavljajo dejansko večino prebivalstva.

Erik Sancin

Iz uredništva

Tudi v vročih poletnih dneh si mladi uredniki Rasti prizadevamo, da bi bila ta številka našega časopisa čim lepša in bogatejša.

Tokrat smo vam zopet dolžni predstaviti enega izmed nas. Gost te rubrike bo naš najmlajši sodelavec, **Erik Sancin**. Gotovo ste že vsi opazili njegovo ime na naših straneh, saj ureja kar tri rubrike. Vestno pripravlja poročila o delovanju Slovenskega kulturnega kluba, piše članke o Južni Ameriki in pa članke za rubriko Mesta sveta.

Čeprav je torej zelo mlad - star je komaj 14 let - ima poleg šolskih obveznosti (končal je IV. klasični licej) še mnogo drugih zanimanj, kot lahko sklepamo iz njegovega pisanja.

Ti si bil v preteklem šolskem letu prvič član S.K.K.-ja. Se morda ukvarjaš še s kako drugo dejavnostjo?

Šest let sem igral košarko in se učil harmonike na Glasbeni matici, toda oboje sem kar čez noč opustil. Po dveh letih mirovanja sem se odločil za rugby,

katerega sem izbral zgolj iz zabave. Poleg rugbyja se samostojno že dve leti učim španščine, kot samouk pa bolj na splošno obravnavam portugalščino. Pred tremi leti sem tudi obiskoval astronomski krožek tu v Trstu, saj je bila astronomija (poleg Južne Amerike seveda) moj konjiček.

V preteklih številkah Rasti smo se že srečali s tvojimi članki o Južni Ameriki. Nam lahko pojasniš, odkod se ti je porodil ta interes in kako se z njim ukvarjaš?

Interes se mi je porodil, ko sem bil star osem let, toda resno sem se ga oprijel, ko sem pričel obiskovati nižjo srednjo šolo. Veliko je prispevala španščina, ki mi je zelo všeč. Pričel sem se zanimati, kje uporabljajo ta jezik, pa sem naletel na Južno Ameriko (čeprav je španščina uveljavljena tudi v Srednji Ameriki in Ekvatorialni Gvineji). Sprva so me zanimali le prebivalstvo in fizične značilnosti te celine, kasneje pa sem se pričel poglobljati v politiko, socialne razmere in gospodarstvo, ki jih je Španija zapustila svojim osamosvojenim kolonijam, seznanil sem se tudi s socialnimi razmerami in politiko v kolonialni dobi in njihove posledice, ki dandanes tarejo te države. Lahko rečem, da me popolnoma vse v zvezi z Južno Ameriko očara.

Svojo pozornost posvečam predvsem današnjemu stanju, zbiram pa podatke iz vseh argumentov, ki zadevajo Južno Ameriko. Zelo me zanimajo odnosi med ZDA in Latinsko Ameriko in, če lahko izrazim mnenje, mislim, da bi morale ZDA pomagati tem državam, ne pa jih zahrbtno izkoriščati v lastni dobiček. Naj pa še dodam, da se strinjam z latinsko-ameriško politiko za gospodarsko neodvisnost od ZDA. Rad bi izkoristil priložnost, da povem bralcem, da bi zelo rad navezal stike z osebami iz Južne Amerike, da bi si z njimi dopisoval in da bi zbiral podatke. S tem bi se tudi izuril v španskem jeziku. Zato prosim kogarkoli, ki ima stike z osebami iz Južne Amerike, da bi mi pomagal jih spoznati, za to se vam že vnaprej zahvaljujem.

Vprašanja postavila **Erika Baldè**

OCENE

Christa Wolf: Kasandra

*"Eros, ki razvezuje ude,
me ponovno razganja,
sladkogrenka, neukrotljiva zver"*

(Sapfo)

Že uvodni pesniški moto nas s svojo mitološko vsebino popelje v preteklost, v antično Grčijo, zibelko evropske kulture, kjer so se rodile in nato širile očarljive mitološke zgodbe. Med njimi je nedvomno nepozaben mit o Kasandri, Priamovi ženi, ki je s svojo lepoto tako očarala Apolona, da ji je ta podelil dar vedeževalstva. Ker pa je objesna princesa Apolona zavrnila, jo je doletela kazen, tako da ni nihče verjel v njeno vedeževalsko sposobnost in v njene napovedi.

Ta mitološki motiv je tudi v ospredju Kasandre, romana sodobne nemške avtorice Christe Wolf, ki je s svojimi deli žela velik uspeh bodisi v Nemčiji kot drugod, posebno v ZDA. To pa ni zgodba, ovita v običajne krvoločne boje in v željo po osvajanju, kar je bilo značilno za antične avtorje, in prav tako ne sloni zgolj na klasičnem načinu pripovedovanja, saj je avtorica tako celovito strnila dva elementa, čustvenega in čutnega, da je delo v svoji kompleksnosti kar se da privlačno.

Pripoved se začene, ko se Kasandra znajde pred levjimi vrati v Mikenah. Agamemnon, zmagovalec trojanske vojne, je že vstopil v svoj dom, kjer ga bo žena Klitemnestra v kratkem umorila. Pripoved pa se ne nadaljuje po že znani mitološki zasnovi, in sicer z Agamemnonovim umorom in Orestovim maščevanjem, ampak zdrkne daleč nazaj v spomin mlade junakinje, ki nestrpnost pričakuje svoj konec. Pred njenimi očmi si sledijo kot na filmskem platnu scene iz njenega otroštva, ko je brezskrbno živela na trojanskem dvoru svojega očeta. Z idejnimi asociacijami se v to pripovedovanje tako homogeno vpletajo tudi dogodki iz same trojanske vojne, predvsem zadnje noči, ko so Ahajci z zvijačo lesenega konja vdrli v Trojo in jo sežgali. Sredi nevihte pa je nato sledila še razburkana plovba po Egejskem morju.

Scene se pred nami zvrstijo v obliki kratkih "flashov", ki bralcu razkri- vajo podobo same Kasandre; ta je namreč kar precej različna od klasi- čnega mitološkega lika. Kljub takratni patriarhalni družbi se Kasandra odlo- čno upira očetu in samim bogovom, z željo da bi se kot ženska uveljavila v družbi in dosegla večjo avtonomijo ter tako pomagala svojemu mestu in očetu. Kasandra namreč lahko vidi dvorne spletke, sanje in želje svojih meščanov in nasprotnikov, njen po- ložaj pa ji ne dopušča, da bi mesto rešila pred propadom. Pisateljica Ch- rista Wolf ovija Kasandro v izredno človeško luč, saj to ni protagonistka s kakim posebnim darom, ampak na- vaden človek s svojimi dvomi in tego- bami, predvsem pa s svojo nemočjo in šibkostjo.

Manica Maver je na Tržaški univerzi diplomirala iz tujih jezikov. Čestitamo in se z njo veselimo Igralska skupina Slovenskega kul- turnega kluba in sploh vsi sedanji in bivši klubovci ter Mladinski odbor Slovenske prosvete.

V slogovnem pogledu je v delu veliko takih prvin, ki so značilne za antične tekste, precej pa je tudi takih, ki so primerne za sodobno literaturo. Tako npr. zasledimo v originalnem antičnem tekstu učinkovito ritmično skandiranje, ki žal v prevodih ne pri- haja do izraza. Nekatere posebnosti, kot opuščanje ločil, pa nas že spomi- nja na današnji način pisanja.

Podoba Kasandre se tako rodi in zaživi v taki dvojnosti, v dvojnosti an- tike in sodobnosti, in v tem prepleta- nju bralca še bolj privlačuje in obe- nem jasno dokazuje, kako so antični miti lahko še vedno živi med nami in nas prepričljivo osvajajo.

Jadranka Cergol

Andrej Zaghet, ki analizira vašo pisavo v rubriki Grafološki kotiček, je na Tržaški univerzi diplo- miral iz psihologije. Vsi sodelavci Rasti ter Mladinski odbor Slove- ske prosvete mu čestitamo in želi- mo še dosti uspehov.

LITERATURA

Ivo Keržè

Pesem

Lepša kakor megla

{nad brazdo,

lepša kot dež,

lepša kot nočni objem

{krošenj,

lepša kot pozlačeno listje,

lepša kot kostanj,

lepša kot žerjavica,

lepša kot prepadna gora,

lepša kot zaraščen grob,

kot mašno vino,

kot kruh in sol,

lepša kot ugriz

v zmeljo.

Kres iz črnila

in vina -

- Lepota.

Ljubezenska

Iz svojih kosti

ti bom oltar postavil,

na katerem boš Boga častila,

do konca dni slavila.

Na njem boš prelivala vino in kri,

lomila boš kruh in telo.

Svetloba ti bo

božala dlani

in tvoja usta bodo kelih

mojega življenja, trpljenja,

hrepenenja.

Grozd ljubezni,

dišeč in sladek,

jeseni skrušen

v zemlji in listju,

grenak od bršljana,

težek, težek

do vinjenosti.

Glej grobove,

netopirja z jasnimi očmi.

Iz svojih kosti

ti bom oltar postavil.

Grafološki kotiček

Andrej Zaghet

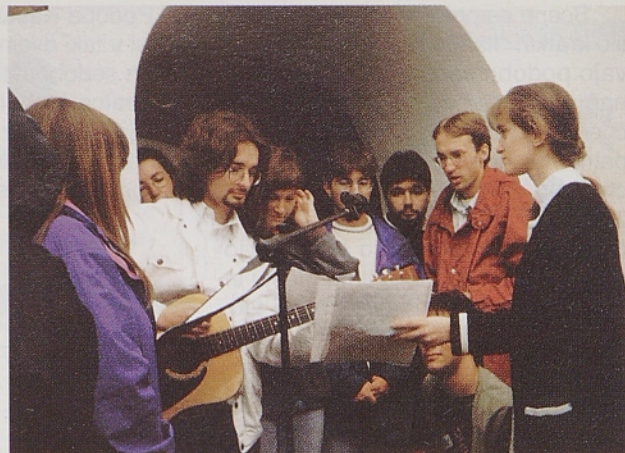
MARKO

Iz pisave, ki sem jo tokrat analiziral, je razviden velik vpliv podzavestnih sil na osebnost mladeniča, ki ima osemnajst let: zelo pogosti so namreč trenutki, v katerih se mladi Marko predaja svojim željam in temu, kar ga najbolj priteguje, med- tem ko primanjkuje avtodisciplina in nadzor nad svojim obnašanjem. Iz tega sledi, da je njegov uspeh v šoli nestalen, predvsem zaradi koncentracije pri študiju, neurejenosti pri delu in trenutkov nestrpnosti. Naj ne mislimo pa, da se vpliv podzavestnih sil omejuje le na šolsko področje, saj njihova prisotnost povzroča trenutke depresivnega stanja, nestabilno- sti v značaju in ranljivosti.

V Markovi osebnosti lahko zasledimo tudi druge lastnosti: naj omenim najprej to, da je mladenič dober in prijazen z drugimi in da ima veliko sposobnost razumeti bližnjega, čeprav pred drugimi prevladuje stopnja nespontanosti in zadržanosti. Marko pa se zna zelo pogosto prikupiti bližnjemu s svojo občutljivostjo in sramežljivostjo.

do ti ne povem kako sem, ker bi to morala uplivalo
note (čeprav ne verjamem) a vreden. Podpisol se bom s prevod.

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE JOŽETU PETERLINU

Literarni opis valovite Dolenjske in primorske pokrajine, ki ga je Jože Peterlin objavil v reviji Vera in dom leta 1956, sta brala njegova vnuka Manica in Tomaž (zgoraj levo); pri kratki slovesnosti, na kateri je govoril Saša Martelanc, je pela mladinska glasbena skupina z Opčin (desno zgoraj); kmečki voz z domačimi dobrotami pred Peterlinovo domačijo na Lestini nas je takole vabil (spodaj).

RAST, mladinska priloga Mladike, 34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Neva in Andrej Zaghet
Mira Fabjan,
Nadja Roncelli, Breda Susič,
Peter Černic, Erik Sancin,
Erika Baldè, Jadranka Cergol
in Ivo Keržè.

Številko sta uredili Nadja Roncelli
in Breda Susič.

Trst, julij 1996

Tisk Graphart
Drev. G. D'Annunzio 27/E,
Tel. 040/772151